Baština
Dusty Covers

The First Picturebook in Croatian

Berislav Majhut

The Croatian readership already knew about and bought German picturebooks, called *Bilderbucher*, at least as early as in 1815. On the list of books for that year that could be bought at the Zagreb bookshop owned by Franjo Župan, there was the following title: *A B C und Bilderbuch für kleine Knaben, mit französischem Text* [A B C and a Picturebook for Little Boys, with French Text]. Five years later, in 1820, Franjo Rudolf's Zagreb bookshop had at least ten new *Bilderbuch* titles to offer.

In the following decades, the Croatian readership became accustomed to this new kind of luxuriously illustrated children's book mostly aimed at the youngest of readers, so there was a need to translate the German word for this object into Croatian. Thus, in 1854, Rudolf Fröhlich (Veselić) translated the word "*Bilderbuch*" as "*knjiga s kipovi*" 'a book with images' in his *Rěčnik ilirskoga i němačkoga jezika* [A Dictionary of Illyric (i.e. Croatian) and German].[1]

Nevertheless, when the Pest publisher Alajos Bucsánszky[2] issued a richly illustrated version of the Bible for children, and that in Croatian, the Society of the Spiritual Young People of the Đakovo Seminary, which translated the text from German, named the book using another term for "image", i.e. "obraz" rather than "kip"[3]: *Mala obrazna Biblia* [A Small Bible in Pictures],[4] fully titled *Mala obrazna Biblia ili Poglaviti dogadjaji Staroga i Novoga zakona: prědstavljeni u 90 obrazih* [A Small Bible in Pictures or The Main Events of the Old and New Testament: Presented in 90 Pictures].[5] The picturebook

[1] The dictionary was published in Vienna in two volumes, the first being the Illyric – German dictionary (1853), and the second the German – Illyric dictionary (1854). The term "Illyric" refers here to Croatian. At the time, the name was widely adopted by Croatian men of letters who were engaged in the standardisation of the Croatian language. The dictionary was issued by Albert Andreas Wenedikt (1820 – 1896), a Viennese publisher dealing in "Slavic books", as stated on the title pages of both volumes.

[2] Alajos Bucsánszky [Hungarian transcription], Alojzije (Věkoslav) Bučansky [Croatian transcription] (1802 – 1883) was a printer and publisher in Bratislava of Croatian origin, and, from 1847, in Pest. He had started publishing children's books in 1830. (Source: *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. [Knj.] 4, Bu [gl. ur. Slaven Bačić]. – Subotica: Hrvatsko akademsko društvo, 2005).

[3] Both expressions are archaic today, and neither is used to express the meaning of 'image' or 'picture' any more. "*Obraz*" means 'cheek', or, figuratively, 'honour', and "*kip*" means 'statue'.

[4] Originally, the book was created by the Hungarian author Alajos Grynaeus in 1853, titled *Kis képes biblia, vagy az ó- és új-szövetségnek főábrázolatai kisebb gyermekek számára. 40 képpel* [A Small Bible in Images, or the Main Depictions of the Old and New Testaments, for Younger Children. With 40 Pictures]. Alajos Grynaeus (1804 – 1860) was a Doctor of Theology, a priest, and a Catholic writer from Pest, who obtained his university education in Vienna.

[5] The full entry in the catalogue of the National and University Library in Zagreb reads: "GRYNAEUS, Alajos. Mala obrazna Biblia ili Poglaviti dogadjaji Staroga i Novoga zakona: prědstavljeni u 90 obrazih: mladeži slavjanskoj prikazana od Duhov. mladeži Sěm. diakovačkog prev. iz nemačk.; izvor. magjar. po Věkoslavu Grynaeus. – U Pešti: V. Bučansky, 1854. ([Budapest]: [s. n.]). – [48] str.: ilustr.; 18 cm. Izv. stv. nasl.: Kis képes Biblia vagy Az Ó és Új szövetségnek főábrázolatai: kisebb gyermekek szám.: 90 képpel. – Izv. oblik autorova imena: Alajos Grynaeus. – Tekst i na unut. str. om. listova".

was also published in some other languages spoken in the Austrian Empire, such as Hungarian, German, Slovak, Ukrainian and Romanian.

This book, published in 1854, is the first picturebook in the Croatian language.

Thereby, these two issues appear as particularly important:

(1) The year 1854 and the publication of *Mala obrazna Biblia* are here taken as the beginning of the development of the Croatian picturebook. However, one needs to bear in mind that the arrival of the Croatian picturebook had been in preparation for decades through the formation of the concept in the minds of the Croatian readers and through awareness that this concept needed to be properly named. The difference between an illustrated book and a picturebook was clearly understood, and the latter, as a new phenomenon, needed an appropriate term. Until the mid-19th century, several suggestions had been offered, such as *slikaruša* or *slikovnjak*, based on the word "*slika*" 'picture'. With the arrival of the first Croatian publisher of picturebooks and illustrated children's books, Lavoslav Hartmán, the disagreements over the proper word were resolved and the word "*slikovnica*" 'picturebook' became standard (see the section *Dusty Covers* dedicated to this publisher and his illustrated publications and picturebooks published in *Libri & Liberi* in 2015).[6]

(2) To find the first Croatian picturebook, it was necessary to widen the territory of interest, to step out of the Croatian borders, and acknowledge the specific historical and political frame where it appeared. The search needed to expand from the territory of Croatia to the territory of the Austrian Empire,[7] and to find a publisher strong enough to be able to issue an expensive book also in Croatian, thus increasing the print run of the same set of images and lowering the final cost of the project. Indeed, such a publisher was not located in Croatia, and the market was the whole Empire. When the Croatian publisher Hartmán issued his first Croatian picturebooks (*Domaće životinje i njihova korist* [Domestic Animals and their Benefits], 1863, and *Mala zvěrnica za zabavu i pouku mladeži* [The Little Bestiary for the Entertainment and Education of Young People], 1864), he needed to adopt the same strategy as Alajos Bucsánszky's about ten years earlier: he published portions of the print run of each of these titles in German, Serbian and Hungarian, and thus sold his picturebooks on the whole territory of the Austrian Empire. In the very beginnings, a sufficiently large readership was needed to justify the production of expensive, richly illustrated children's books such as picturebooks.

The facsimiles of the whole picturebook *Mala obrazna Biblia* (1854) can be found on the following pages.

Acknowledgments

The book *Mala obrazna Biblia* [A Small Bible in Pictures] from which the following facsimiles have been reprinted is in the public domain. It belongs to the Croatian National and University Library in Zagreb, where the facsimiles were made. We are grateful to the Library and its employees for their kind assistance.

[6] "Lavoslav Hartman: The Publisher Who Knew Pictures Matter" = "Lavoslav Hartman: nakladnik koji je znao da su slike važne", *Libri & Liberi* 4 (2): 433–462.

[7] At that time, i.e. in the mid-19th century, Croatia was one of the states within the Austrian Empire.

Prva slikovnica na hrvatskom jeziku

Berislav Majhut

Hrvatska je čitateljska publika najkasnije do 1815. znala za njemačke slikovnice, pod nazivom *Bilderbuch*, i kupovala ih. Naime, u popisu knjiga koje su se te godine mogle kupiti kod Franje Župana nalazimo naslov *A B C und Bilderbuch für kleine Knaben, mit französischem Text* [A B C i slikovnica za male dječake, s francuskim tekstom]. Pet godina poslije, 1820., zagrebački je knjižar Franjo Rudolf u svojoj knjižari pored Krvavoga mosta u Zagrebu već nudio najmanje deset novih *Bilderbuch* naslova.

U idućim se desetljećima čitateljska publika toliko navikla na tu novu vrstu luksuzno ilustriranih dječjih knjiga namijenjenu najčešće najmlađoj publici da se pojavila potreba za prijevodom njemačke riječi koja ju označuje i na hrvatski. Tako je Rudolf Fröhlich (Veselić) 1854. u *Rěčniku ilirskoga i němačkoga jezika*[1] njemačku riječ *Bilderbuch* preveo kao „knjiga s kipovi".

Ipak kad je 1854. peštanski nakladnik Alajos Bucsánszky [Bučansky][2] objavio bogato ilustriranu verziju Biblije namijenjene djeci i na hrvatskom jeziku, Zbor duhovne mladeži sjemeništa đakovačkoga, koji je preveo knjigu s njemačkoga, dao joj je naslov *Mala obrazna Biblia,*[3] punim naslovom *Mala obrazna Biblia ili Poglaviti dogadjaji Staroga i Novoga zakona: prědstavljeni u 90 obrazih*.[4] Knjiga je osim na hrvatskom objavljena i na nekim drugim jezicima kojima se govorilo na području Austrijskoga Carstva: mađarskom, njemačkom, slovačkom, ukrajinskom i rumunjskom.

Upravo ta knjiga, objavljena 1854., predstavlja prvu slikovnicu na hrvatskom jeziku.

Pri tom određenju važno je imati na umu sljedeće:

(1) za početak hrvatske slikovnice nominalno smo uzeli 1854. i *Malu obraznu*

---

[1] *Rěčnik ilirskoga i němačkoga jezika* (Pèrvi iliti ilirsko-němački dio, 1853., Drugi iliti němačko-ilirski dio, 1854.) izlazi u Beču, „troškom A. A. Venedikta, slavenskoga knjigara", tj. u nakladi Alberta Andreasa Wenedikta (1820. – 1896.).

[2] Alajos Bucsánszky, Alojzije (Věkoslav) Bučansky (1802. – 1883.) tiskar i nakladnik hrvatskih korijena u Bratislavi, a od 1847. u Pešti. Od 1830. objavljuje i dječje knjige. (Izvor: *Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. [Knj.] 4, Bu [gl. ur. Slaven Bačić]. – Subotica: Hrvatsko akademsko društvo, 2005.

[3] Izvorno je knjigu napisao Mađar Alajos Grynaeus 1853., pod naslovom *Kis képes biblia, vagy az ó- és új-szövetségnek főábrázolatai kisebb gyermekek számára. 40 képpel* [Mala Biblija u slikama ili glavni prizori Staroga i Novoga zavjeta za mlađu djecu. S 40 slika.]. Alajos (Vjekoslav) Grynaeus (1804. – 1860.) bio je doktor teologije, svećenik i katolički pisac iz Pešte, koji je sveučilišno obrazovanje stekao u Beču.

[4] Cjeloviti unos u katalogu Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu glasi: „GRYNAEUS, Alajos. Mala obrazna Biblia ili Poglaviti dogadjaji Staroga i Novoga zakona: prědstavljeni u 90 obrazih: mladeži slavjanskoj prikazana od Duhov. mladeži Sěm. diakovačkog prev. iz nemačk.; izvor. magjar. po Věkoslavu Grynaeus. – U Pešti: V. Bučansky, 1854. ([Budapest]: [s. n.]). – [48] str.: ilustr.; 18 cm. Izv. stv. nasl.: Kis képes Biblia vagy Az Ó és Új szövetségnek főábrázolatai: kisebb gyermekek szám.: 90 képpel. – Izv. oblik autorova imena: Alajos Grynaeus. – Tekst i na unut. str. om. listova."

Bibliu. No izričući to prvenstvo stalno moramo imati na umu da se dolazak hrvatske slikovnice pripremao desetljećima stvarajući u svijesti hrvatskoga čitatelja predodžbu kojoj je trebalo dati i ime. Jasno se osjećala razlika prema ilustriranoj dječjoj knjizi i potreba da se novu književnu pojavu obilježi primjerenim nazivom. Još će se do sredine šezdesetih godina 19. stoljeća pojavljivati razni prijedlozi poput „slikaruše" ili „slikovnjaka", ali onda će se pojavom prvoga hrvatskoga nakladnika slikovnica, Lavoslava Hartmána, dvojbe oko njezina naziva razriješiti i standardizirati (usp. prilog o tom nakladniku objavljen u rubrici *Baština* u *Libri & Liberi* 2015. godine).[5]

(2) da bismo pronašli prvu hrvatsku slikovnicu bilo je potrebno proširiti prostorno područje potrage, izići izvan okvira hrvatskih granica te uočiti konkretni povijesni državni okvir u kojem se pojava hrvatske slikovnice dogodila. Potragu je trebalo započeti u okviru Austrijskoga Carstva[6] gdje je trebalo naći financijski dovoljno jakoga nakladnika kojemu bi se isplatilo izdati skupu slikovnicu i na hrvatskom jeziku podižući tako nakladu istoga kompleta slika i smanjujući u konačnici cijenu knjige. Kada je Hartmán objavio prve slikovnice na hrvatskom (*Domaće životinje i njihova korist*, 1863. i *Mala zvěrnica za zabavu i pouku mladeži*, 1864.) morao je učiniti isto ono što je desetak godina ranije bila praksa Alajosa Bučanskoga: dio naklade otisnuo je na njemačkom, srpskom te na mađarskom jeziku i tako prodavao svoje slikovnice na cijelom području Austrijskoga Carstva. Na samim se početcima jednostavno moralo doći do dovoljno brojne čitateljske publike koja bi omogućila tržišnu opravdanost skupe, bogato ilustrirane dječje knjige kakva je slikovnica.

U nastavku donosimo faksimile cijele slikovnice *Mala obrazna Biblia* (1854.).

Zahvala

Knjiga koju ovdje predstavljamo javno je dobro, a dio je fonda hrvatske Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, gdje su izrađeni i faksimili. Zahvaljujemo Knjižnici i njezinim djelatnicima na ljubaznoj pomoći.

[5] „Lavoslav Hartman: The Publisher Who Knew Pictures Matter" = „Lavoslav Hartman: nakladnik koji je znao da su slike važne", *Libri & Liberi* 4 (2): 433–462.

[6] U to vrijeme, dakle sredinom 19. stoljeća, Hrvatska je u sklopu Austrijskoga Carstva.

KR. SVEUČ. BIBLIOTEKA
U ZAGREBU.
159056
BIBLIA
ILI
POGLAVITI DOGADJAJI
STAROGA I NOVOGA ZAKONA
MLADEŽI SLAVJANSKOJ
PRIKAZANA.
izvor. magjar. po
VĚKOSLAVU GRYNAEUS.

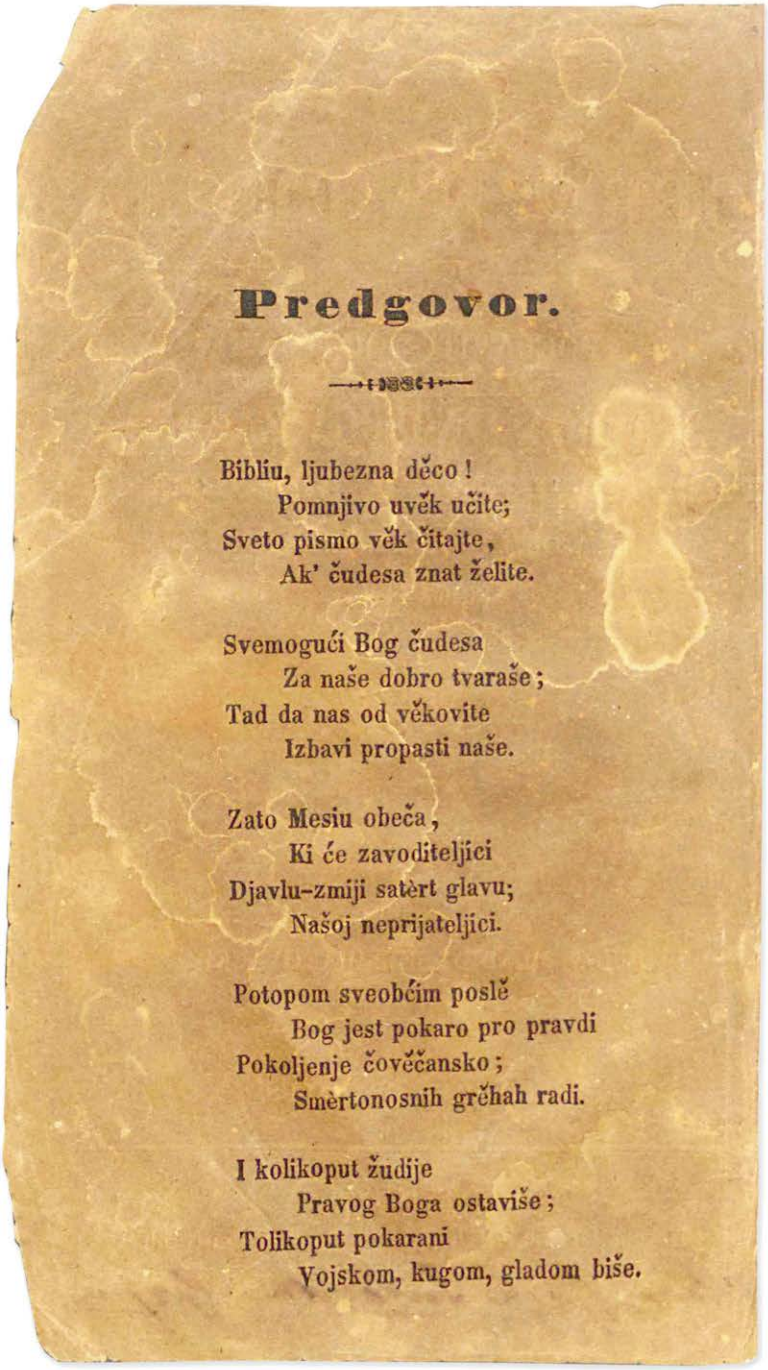

Predgovor.

Bibliu, ljubezna děco!
Pomnjivo uvěk učite;
Sveto pismo věk čitajte,
Ak' čudesa znat želite.

Svemogući Bog čudesa
Za naše dobro tvaraše;
Tad da nas od věkovite
Izbavi propasti naše.

Zato Mesiu obeča,
Ki će zavoditeljici
Djavlu-zmiji satèrt glavu;
Našoj neprijateljici.

Potopom sveobćim poslě
Bog jest pokaro pro pravdi
Pokoljenje čověčansko;
Smèrtonosnih grěhah radi.

I kolikoput žudije
Pravog Boga ostaviše;
Tolikoput pokarani
Vojskom, kugom, gladom biše.

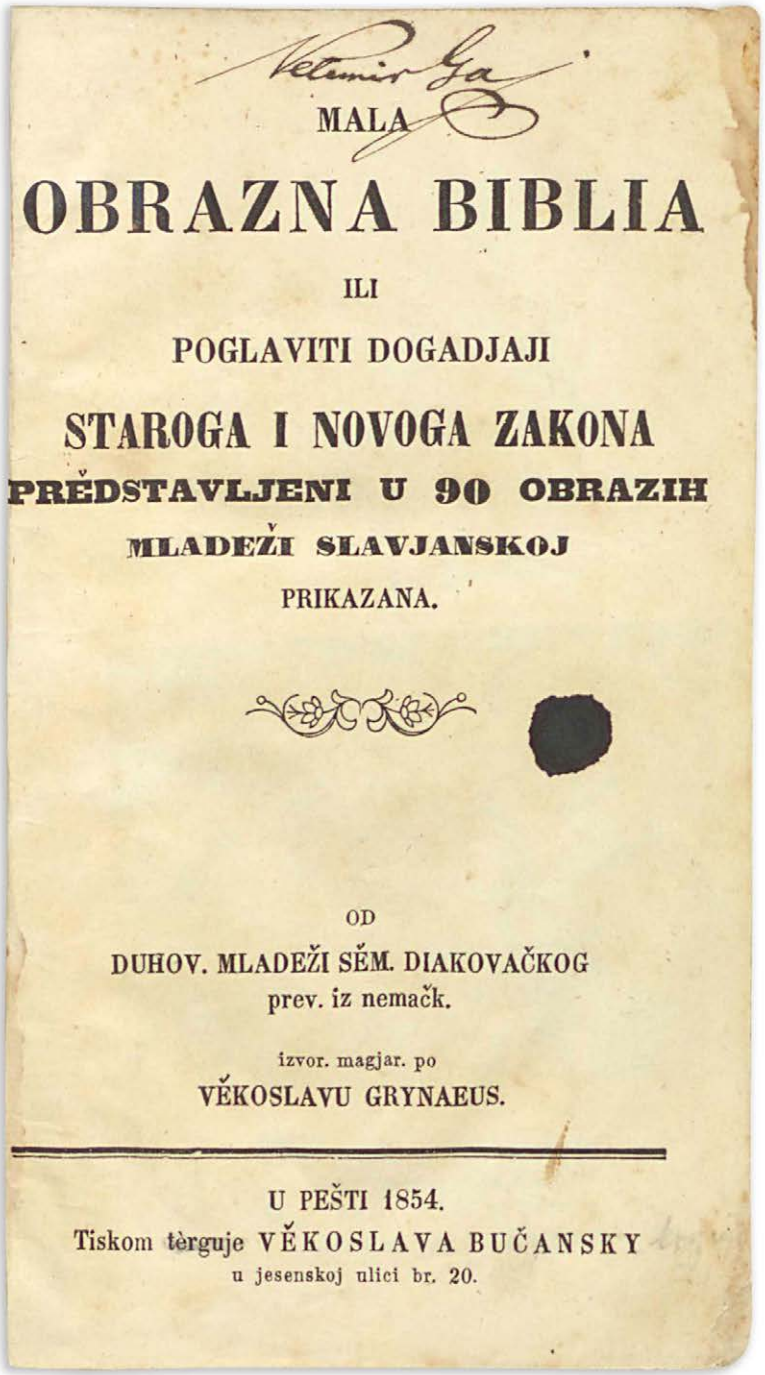

MALA

OBRAZNA BIBLIA

ILI

POGLAVITI DOGADJAJI

STAROGA I NOVOGA ZAKONA

PRĚDSTAVLJENI U 90 OBRAZIH

MLADEŽI SLAVJANSKOJ

PRIKAZANA.

OD

DUHOV. MLADEŽI SĚM. DIAKOVAČKOG

prev. iz nemačk.

izvor. magjar. po

VĚKOSLAVU GRYNAEUS.

U PEŠTI 1854.

Tiskom tèrguje VĚKOSLAVA BUČANSKY

u jesenskoj ulici br. 20.

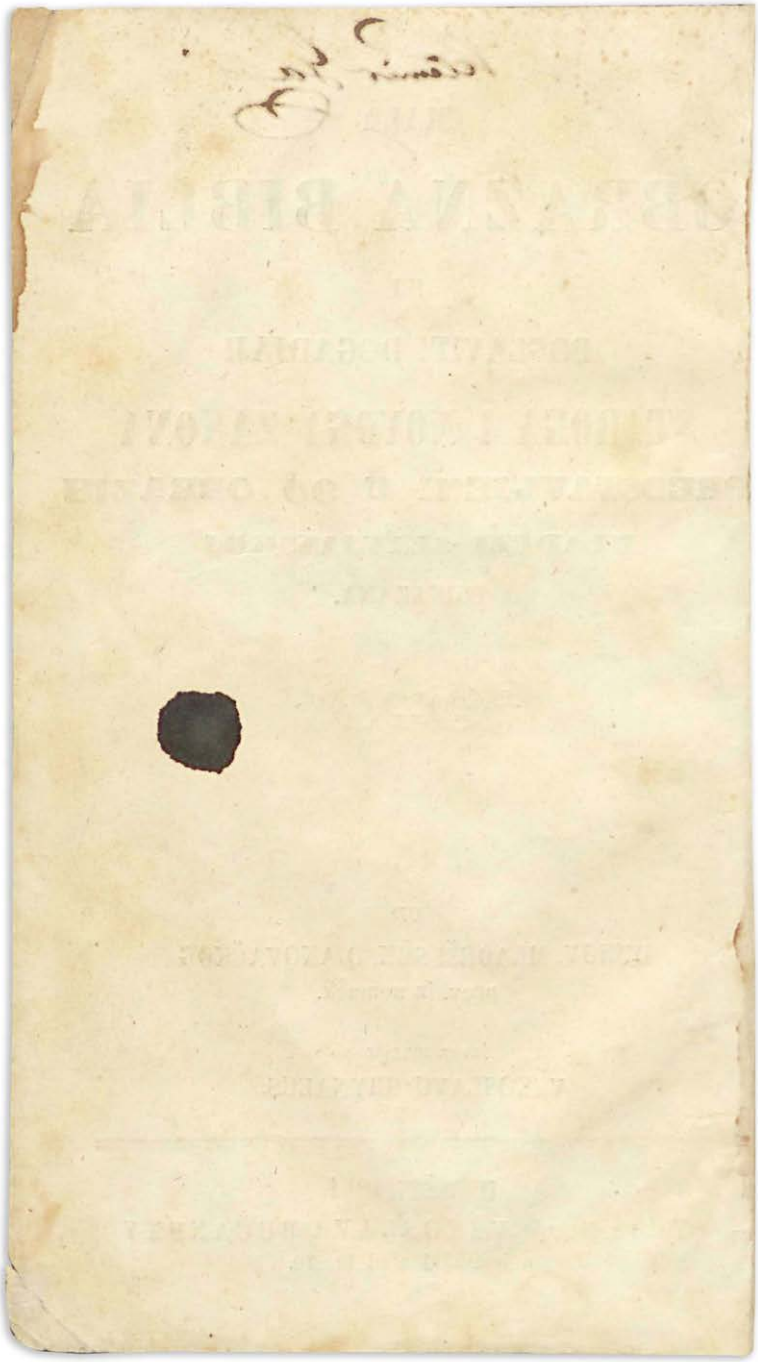

Poglaviti dogadjaji

Staroga zakona.

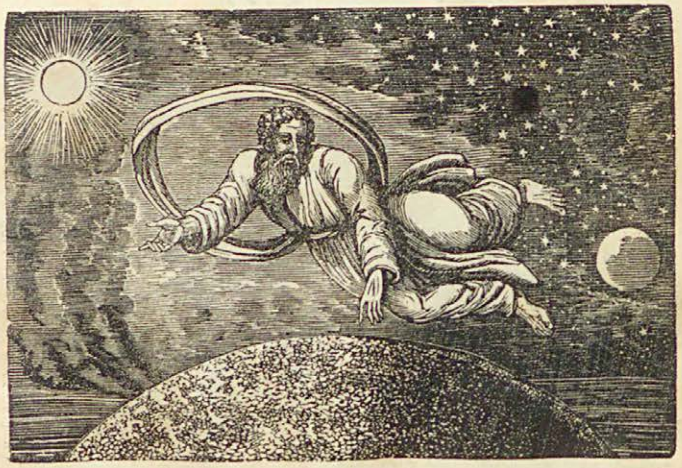

1. Sunce, měsec, zemlju i ostala,
Koja nebo zemlja zauzima,
Na rěč božju iz ništ' su postala;
Jer sám Bog svemoguću moć ima.

2. Bog Adama i Evu stvorio
Jest na sliku i priliku svoju;
Njimi sva jest podložio zato:
Da proti naravi nevojuju.

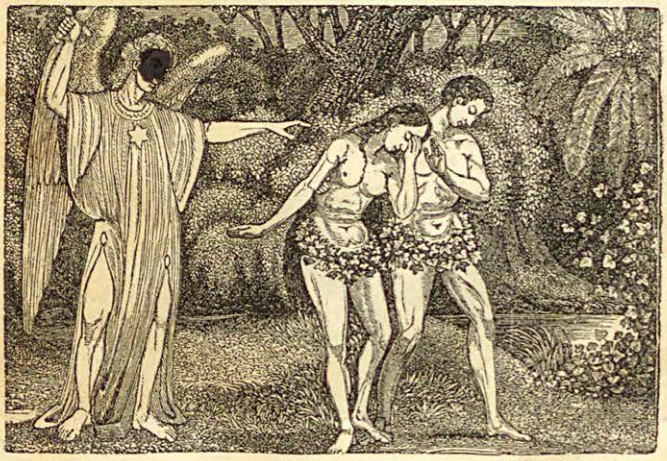

3. Zapověd jer jesu prěkèršili,
Milost božju jesu izgubili;
Iz raja, jer sagrěšiše oni,
Na věk protěrani jesu bili.

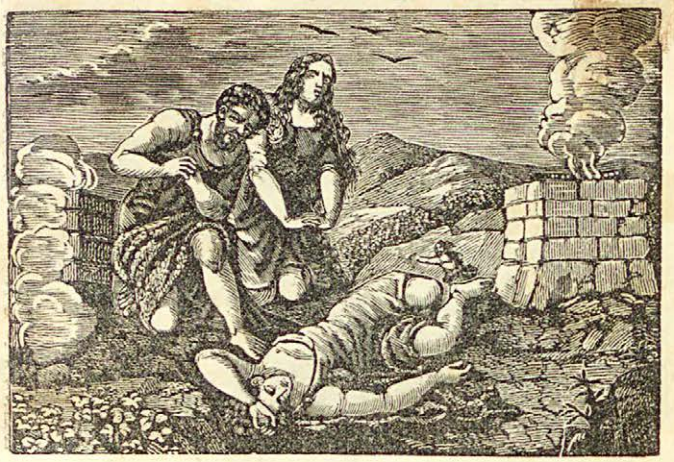

4. Iz nenavidnosti jest ubio
Kain pravog brata svoga Abela;
Jer žèrtva, ku Abel prikazaše,
Bogu vèrlo dopadna jest bila.

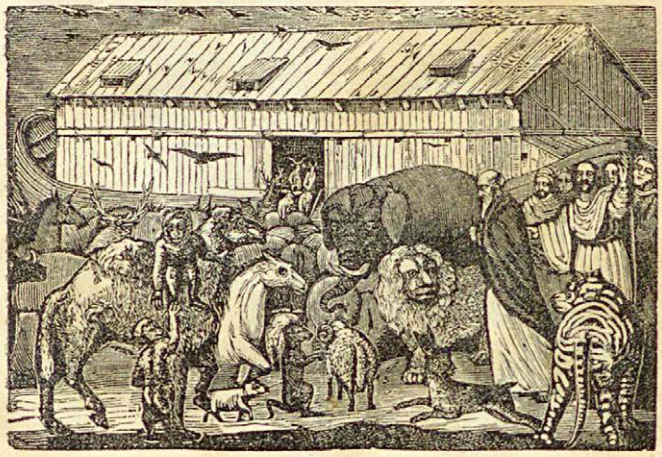

5. Jer opačina ljudska jest svaki
Dan veća bivala, odluči Bog
Sva na zemlji ovoj uništiti,
Al' ne Noema vĕrnog slugu svog.

6. Četirdeset danah i toliko
Noćih strašna kiša jest padala.
Polja planine i svekoliko
Stvorenje voda jest pokrivala.

7. Dobrostivi Bog zapověd dade,
Da přěstane pokaranje ovo;
Zatim izajde iz ladje Noe
I Bogu se zahvali nanovo.

8. Kham otca Noema jest kudio,
Zato otac njega i njegove,
Premda njemu ništ' neučiniše,
Buduće jest prokleo sinove.

9. Toranj velik zidat hotěli su,
Ki bi se do neba uzvisio;
Al' od posla svoga prěstali su,
Kad bi Bog jezike pomèrsio.

10. Jer je Abram Bogu věran bio,
Zato njemu jest se pokazao;
I jer sina želio jest imat,
Toga mu jest Bog i obečao.

11. Na Sodomu jest vatra padala,
Što je sveta volja božja bila.
Zena Lota jer j'natrag gledala
U kamen se jest preobratila.

12. Araham jest hotĕo sina svog
Iżaka Bogu svom žèrtvovati.
Bog želi njeg, jer vĕran biaše,
S novim obečanjem darivati.

13. Jakob u snu Boga i angjele
Jest vidio; sad reče Bog njemu:
Ja ću uvĕk tvojbranitelj biti
Samo vĕran buď Svemogućemu.

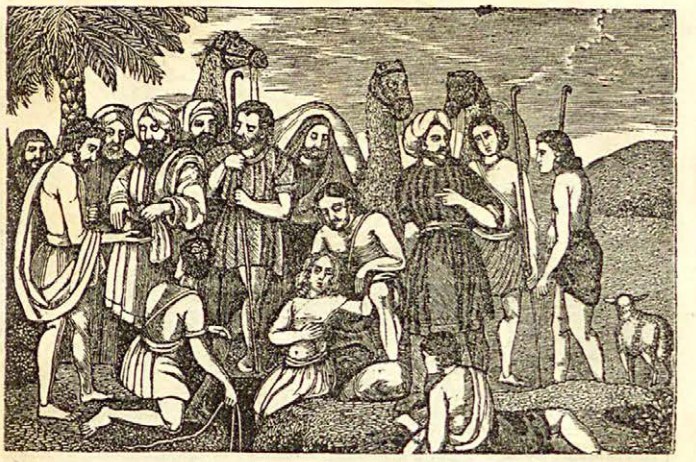

14. Josipa spuste u zdenac bratja
Njegova. Zatim njega tèrgovcem
Za dvadeset srebèrnjakah jesu
Prodali, gadno hlepteć za novcem!

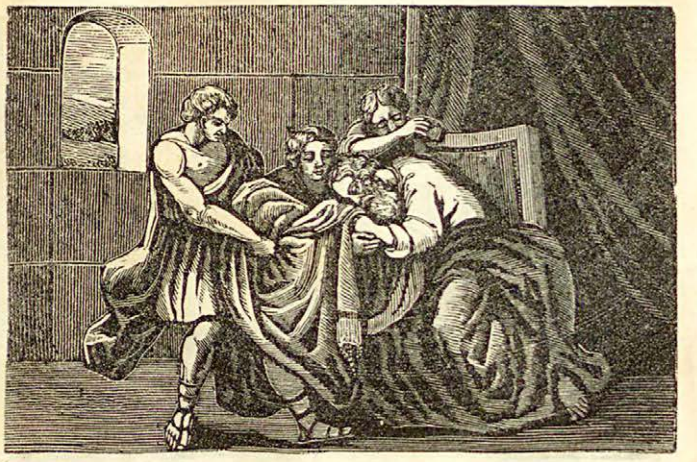

15. Kèrvavo odĕlo Josipovo
Jakobu staromu pokazaše,
Da bi ovu mísao imao:
Ah! Josipa zvĕrí razderaše.

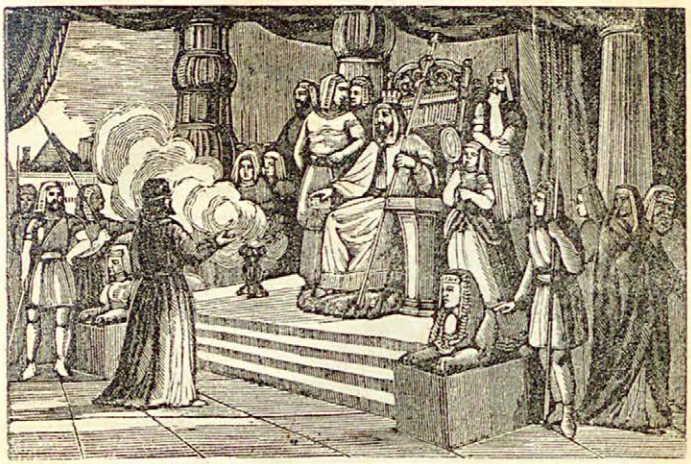

16. Josip što znači san Faraonov
Kralju jest raztolmačio sada,
Tako Josip jest oslobodio
Cěl Egipat od budućeg glada.

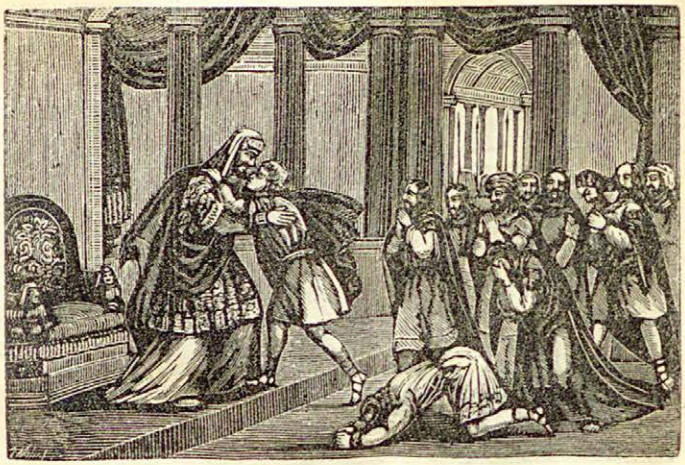

17. Prěd svoju bratju došavši Josip,
Kí vel'ku moć u Egiptu ima,
Dá se sad spoznati; tad poljubi
Najmladjeg svog brata Benjamina.

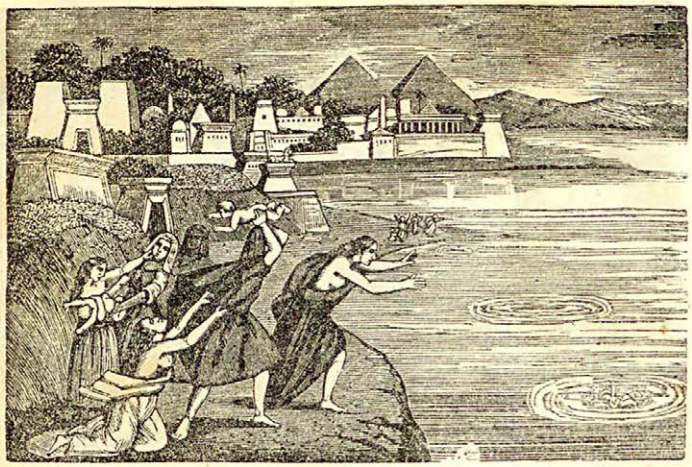

18. Izrael bude progonjen, zatim
Kralj takodjer zapověd izdade:
Da s' svako izraelsko dětešce
U potok odmah bacit imade.

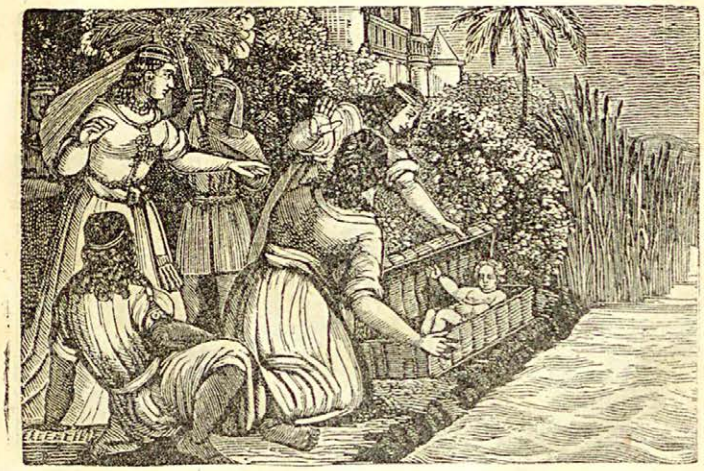

19. Plivajućcg na vodi Mosesa
Kći kraljevska jest oslobodila.
Dade ga odhraniti, i ona
Njeg za s voje děte jest primila.

20. Bog u prilici vatre Mosesu
Zapověd sada jest očitovo:
Da b' Izraela oslobodio
I s njim u Khanaan on putovo.

21. Premda božjom pomoćju čudesa
Moses činjaše, ipak Farao
Tvèrdokoran ostade, i jest još
Gorje Izraela proganjao.

2

22. Faraonu još dost nebiaše,
Pojde s vojskom množtvo izraelsko
Da uhvati. Ali u moru se
Uguši množtvo neprijatelsko.

23. U pustínji nebiaše vode.
Moses dotakne šibom pečinu;
Bog pusti vodu i napoji svu
Izraelsku tad žednu množinu.

24. Na brĕgu Sina medju sivanjem
I pucanjem gromovah Bog dade
Mosesu deset zapovĕdih; ke
On Izraelu dati morade.

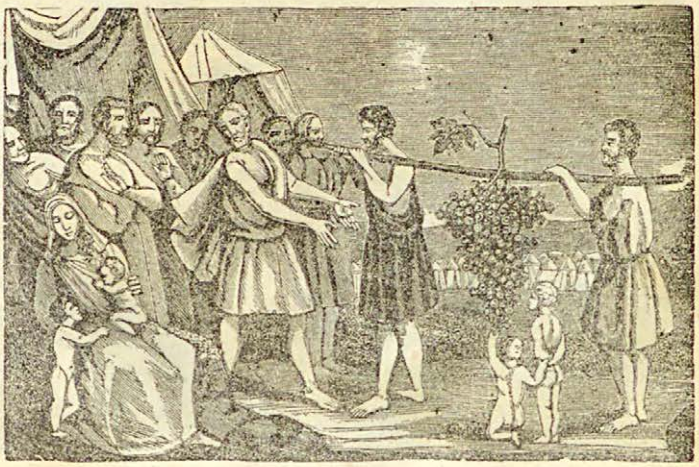

25. Pošalje Moses u obečanu
Zemlju dvanaist ljudih izabranih;
Koji donesoše grozd, kakvi još
Vidio nije puk odabrani.

2*

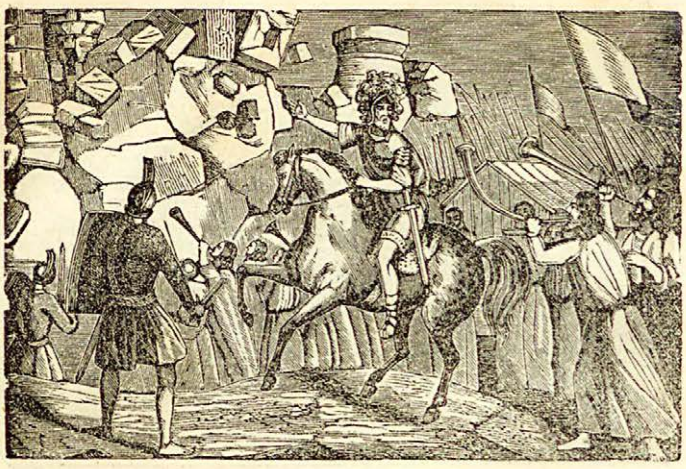

26. Na zvuk rogovah i na vikanje
Vojske Josueve, vèrlo jaki
Jerika zidovi poruše se,
I to, kako on željaše, taki.

27. Sunce, měsec micali se nisu
Jer takva Josue volja biše;
Dok on i njegovi prijatelji
Sve neprijatelje nepobiše.

28. Jefte, ak' bitku dobije, reče:
Da će Bogu žèrtvovat pravomu
Onog, koji pèrvi prěd njeg dojde;
Što s' dogodi sinu njegovomu.

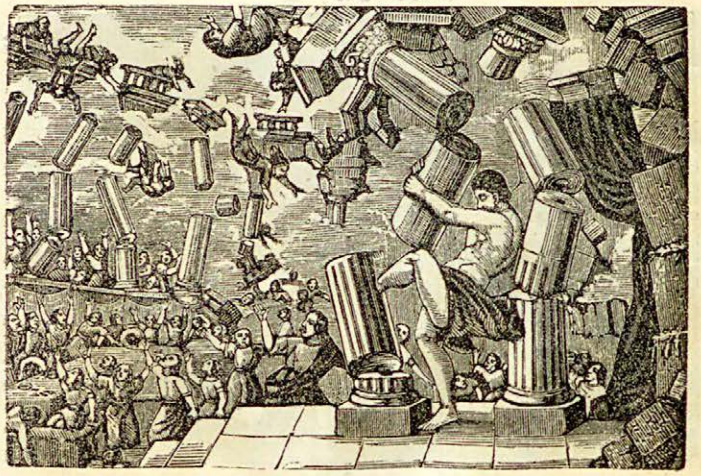

29. Samson podèrmaše Dagona hram
Koji sruši i tri tisuć ljudih,
Koji njegovi neprijatelji
Bili su, tad i sebe pogubi.

30. Sirota Rut zbog odanja svoga
U prěsvetu volju Svemogućeg;
Na polju utěhu i hranu od
Boza dobi ond' prisustvujućeg.

31. Samucla molitva ugodna,
Biaše volji otca nebeskog.
Samuel biaše vodja sudac
I prorok kod puka izraelskog.

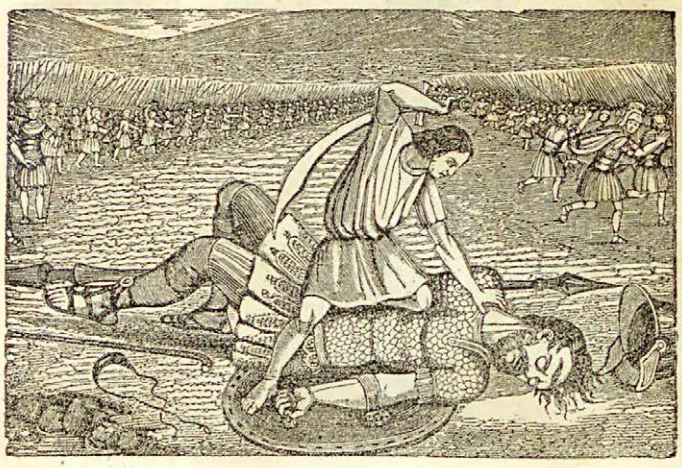

32. David ufanje u svemoguću
Pomoć božju imajuć, odišo
Jest na mejdan i Goliata prě
Ubije, nego što jest k njem prišo.

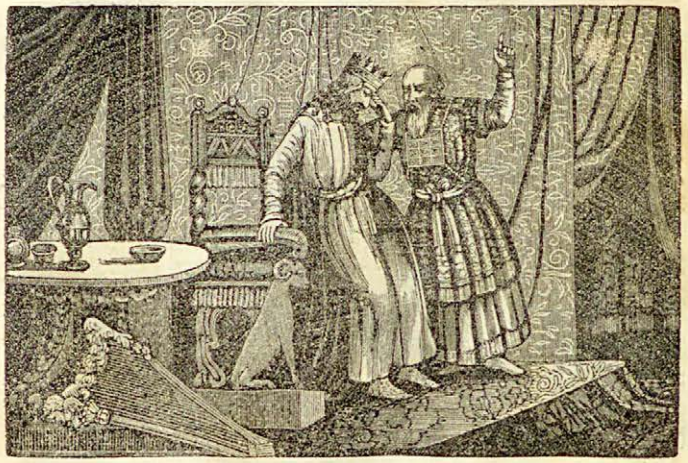

33. Natan opomenuo jest kralja
Davida: da je smèrtno s'grěšio.
David gorko oplakuje što jest
Zapověd božju on prěkèršio.

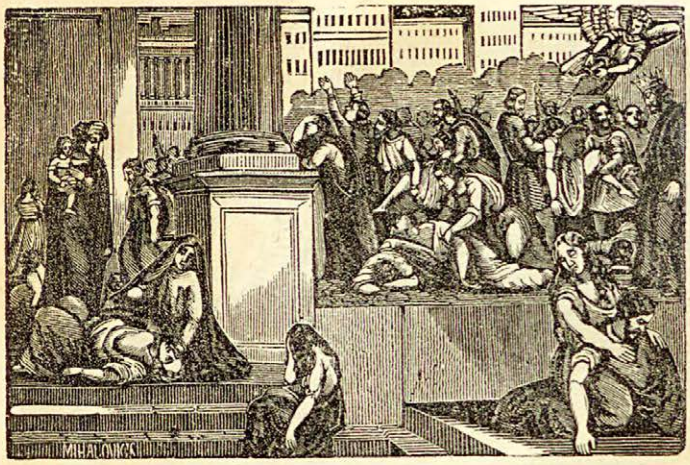

34.

Sedamdeset tisuć ljudih samo
Za tri dana kuga jest ubila;
Al' kad David Bogu žertvovaše
Odmah kuga prestala jest bila.

35.

Salomon zapovědi dětešce
Razdvojiti, tako pokazao
Jest kralj Salamon svoju mudrost i
Tak' jest pravu mater iznašao

36. Eliu proroka gavrani kod
Potočića Karita hraniše;
Na molitvu proroka Elie
Jedno mèrtvo dĕte oživiše.'

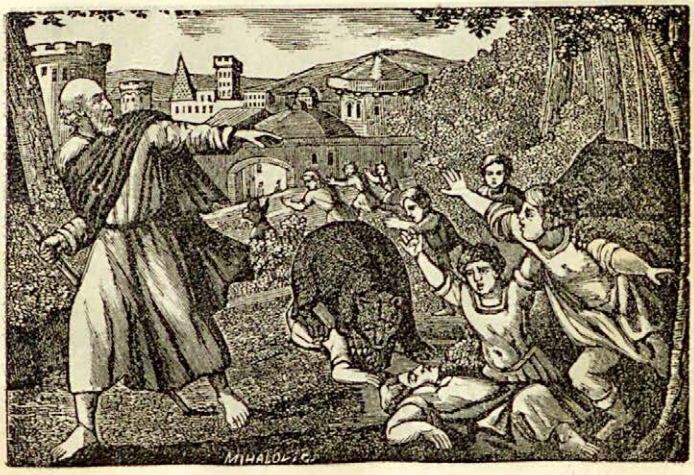

37. Jer Elisevsa su u Betelu
Něki mladići izsměhavali;
Dojdu medvedi i čedirdeset
Zlih mladićah jesu raztèrgali.

38. Tobias jest svaku noć mèrtvace
Zakopavao; tada oslěpi,
Što jest uztèrpljivo podnosio.
Evo uztèrpljenja primer lěpi!

39. Judit odsěče Holofernesu
S njegovim sobstvenim mačem glavu,
Tak' oslobodi puk izraelski,
Ki jest slědio istinu pravu.

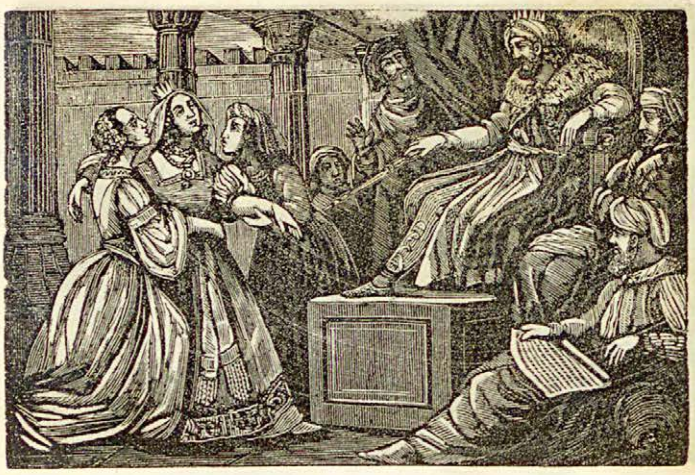

40. Ester kralju Asveru Amana
Zločestu naměru jest odkrila;
Tak' jest narod žudinski nemile
Od smèrti ona oslobodila.

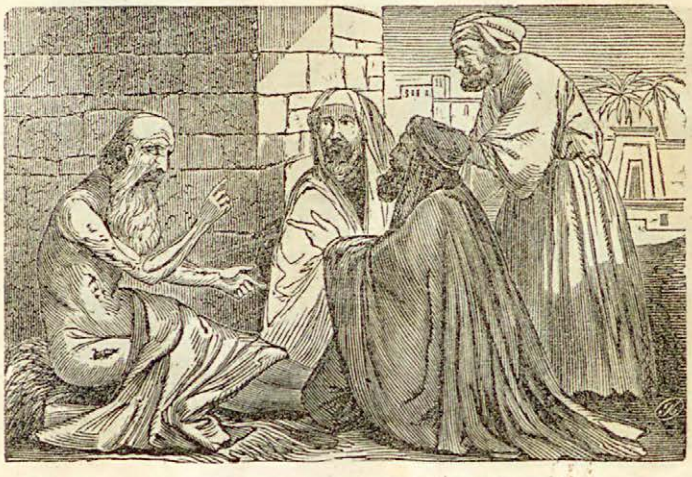

41. Job mnoge rane imao jest na
Tělu, što b' nam bilo nepovoljno;
Bog mu zdravlje pokloni, jer bolest
Podnosio jest Job dragovoljno.

42. Nitko nije mogao san kraljev
Raztolmačiti, osim proroka
Daniela, zato uděljena
Mu bude u dvoru čast visoka.

43. Daniela prijatelje bace
U gvozdenu peć; al' naškodili
Njim nisu ništa neprijatelji,
Jerbo nisu oni izgorili.

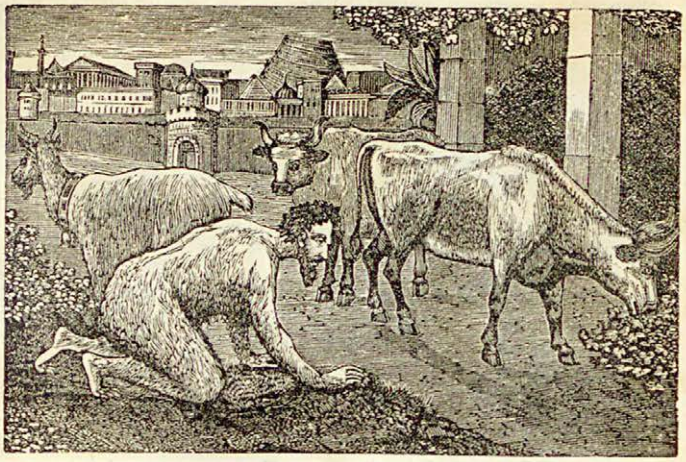

44. Nabukodonosor s marvom jest po
Polju i šumi hodo i jěo;
Jerbo malo prě vèrh Boga svoga
Jest sebe uzvisiti hotěo.

45. Pobožnog Daniela u jamu,
Gdě lavi jesu bili, baciše;
Al' lavi našem bogabojećem.
Danielu ništ' neučiniše.

Poglaviti dogadjaji

Novoga zakona.

46. Děva Maria cvět děvičanstva
Navistjenje od angjela prima:
Da će sina roditi Isusa,
Koji će spasenje donet svima.

47. Gospodin Bog po angjelu reče:
Da će zaručnica Zakarije
U starosti sina poroditi,
Što Zakarija věrovo nije.

48. Zdrava bud'! — Elisabeta reče
Marii, kad ju ona pohodi,
Zdrava budi! blažena ti jesi
I blaženog nosiš u utrobi.

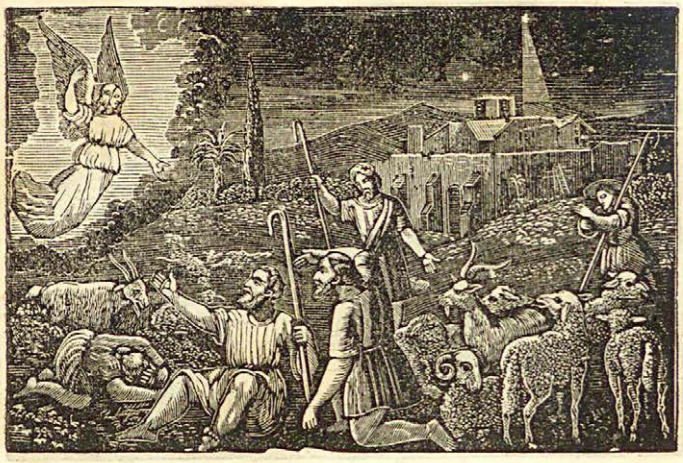

49. U pol noći angjel se pokaže
Pastirom, koji stada čuvaše;
I da se obečani Mesia
Jest rodio njim navistjivaše.

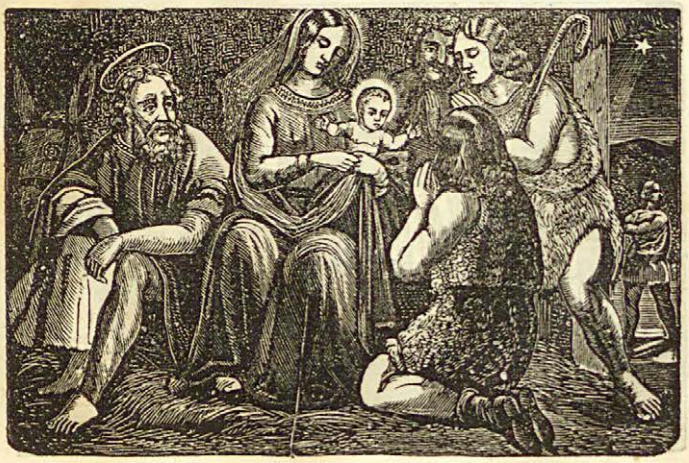

50. Sada pastiri na odredjeno
Městance u štalicu dojdoše;
Ovd' Mariu Josipa i sveto
Dětešce — Isukèrsta — najdoše.

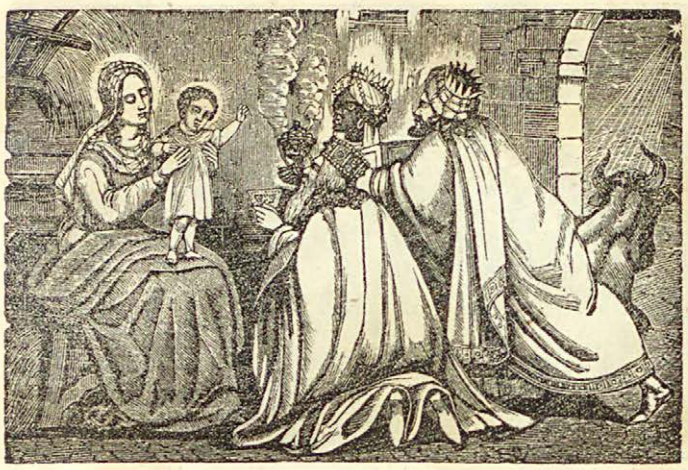

51. Tri tzmedj kraljevah, ki iztočnih
Od stranah ovamo došli jesu,
Donesu: tamjan, mirhu i zlato,
Da poklone dětetu Isusu.

52. Kad bi sědu noseć glavu Simun
Isukèrsta uzeo, tad reče:
Pusti tvoga slugu umèrti, jer
Već sada ja spasitelja steče.

53. Za izbeć kèrvoločnost Iruda,
Maria Josip s dětetom pojdu
U Egipat, odakle po smèrti
Irudovoj u Nazaret dojdu.

54. U dvanaistoj već godini Isus,
Zaostavši u cèrkvi učaše
Tako mudro, da s' isti mudraci
Nauka rad njegova čudjaše.

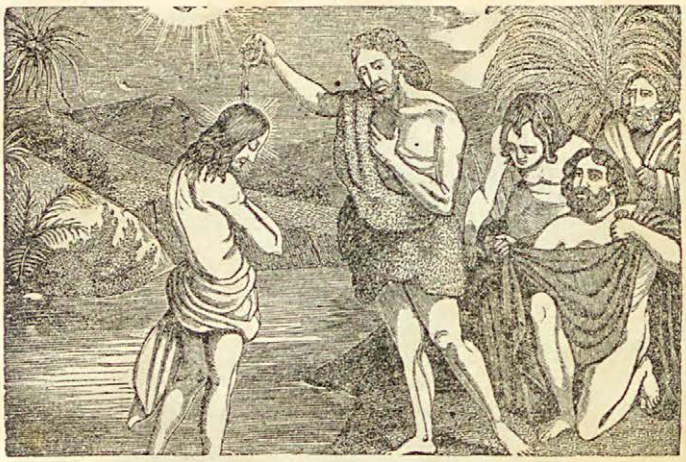

55. Kad je Ivan Kèrstitelj Isusa
U potoku Jordanu kèrstio,
„Ovi jest sin moj poljubljeni!“ Glas
Takvi se jest iz neba spustio.

56. Isus u pustinji napastovan!
Bio jest od djavla paklenoga!
Po tretjem tentanju reče Isus:
„Netentaj gospod'na Boga tvoga!“

57. Isukèrst na brĕgu jest učio:
Kak' se dopasti možemo Bogu.
Mnogi ljudi jesu došli samo
Da njega učećeg ćuti mogu.

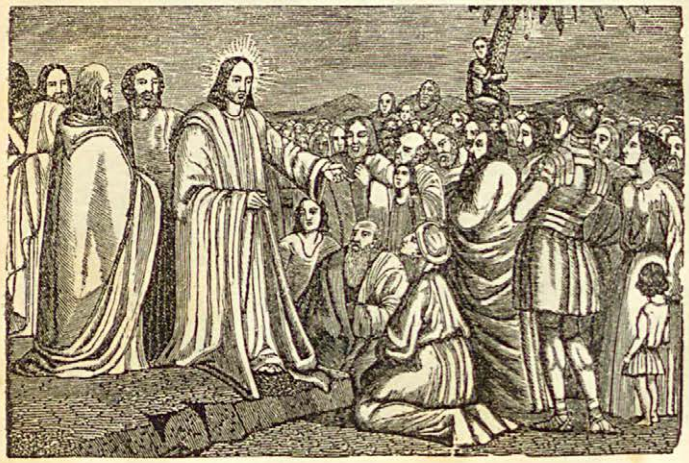

58. Isus sakupljene ljude uči,
Kako Boga moraju moliti;
Ako žele kraljevstvo nebesko
Po ovim životu zadobiti.

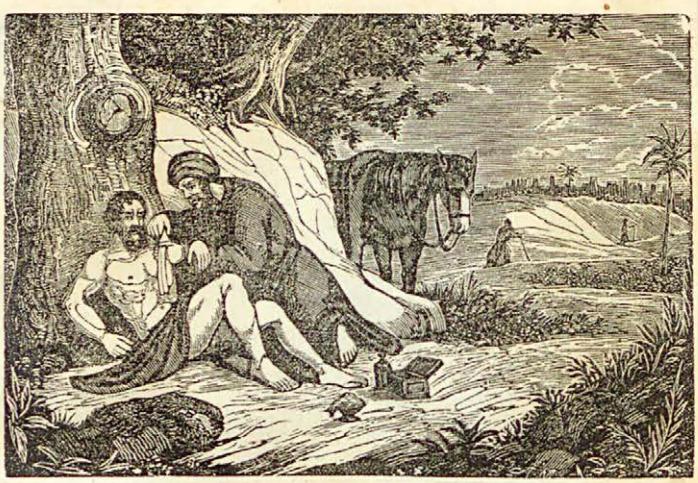

59. Misnik i levita nisu h'tĕli
U nuždi pomoći iskèrnjega;
Jedan pako samaritanac od
Smèrti jest oslobodio njega.

60. Radostno i veselo jest otac
Primio svog sina ljubeznoga,
Koji jest se skrušeno pokajo,
Što je uvrědio otca svoga.

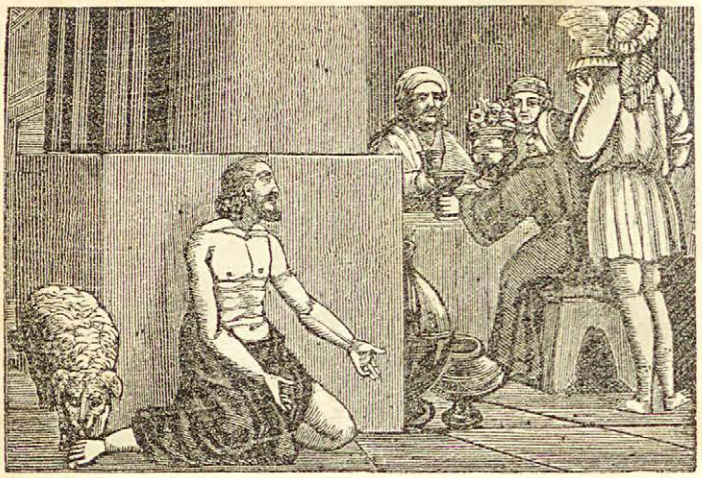

61. Nemilosèrdni izjelica nit
Mèrvicu kruha Lazaru dade;
Po smèrti u paklu glad i žedju
Veliku on tèrpiti morade.

62. Odpustjenje grěhah farisejo
Ni dobio, jer ohol jest bio;
Skrušeni pak grěšnik milost božju
Od Svemogućeg jest zadobio.

63. Na pir pozvali su Isukèrsta,
Gdě jest, po materinim povodu,
Isukèrst, kad je vina nestalo,
U vino prěobratio vodu.

64. Isus kroz Judeu putujuć jest
Vid čoravim, jakost nemočnikom,
Govor nemim, sluh gluhim davao
Ujedno i zdravlje bolestnikom.

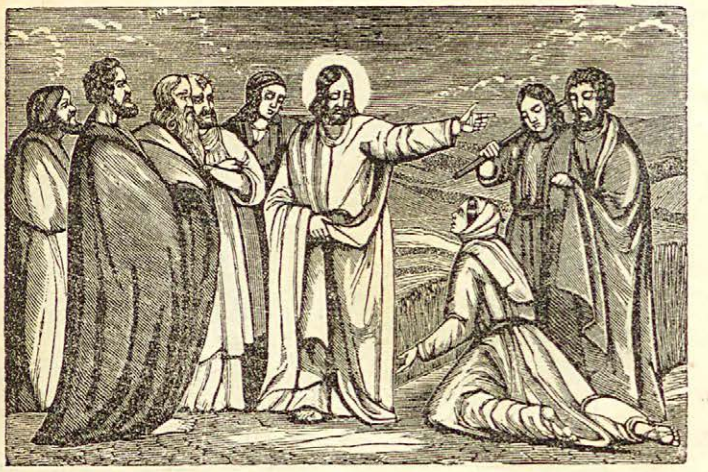

65. Žena da kći njezina ozdravi
Klečeć jest molila božjeg sina;
Isus molitvu jest uslišao,
Tvèrda bo biše věra njezina.

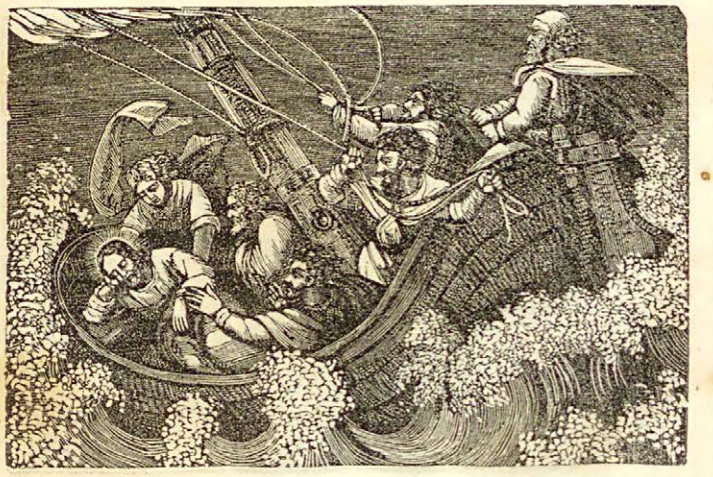

66. Prěveliki talasi ladjicu
Mal' što vodom napunili nisu;
Na svemoguću rěč Isusovu
Větar i tolasi prěstali su.

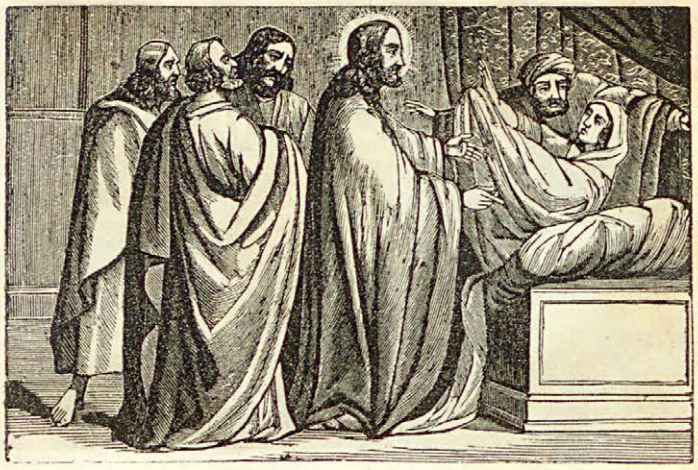

67. Isus ode u kuću stotnika,
Ovog mèrtvoj kćeri život dade:
Tako sad njezinim roditeljem
On veliko veselje zadade.

68. Zakeo, da vidi Isukèrsta,
Na jedno dèrvo jest se popeo;
Malen bo biaše. Zato Isus
U njeg'voj kući bit jest hotĕo.

69. Marta ode da prĕpravi jelo
Koje će Spasitelj blagovati;
Sestra pak' njezina ostane, da
Nauk može Isusov slušati.

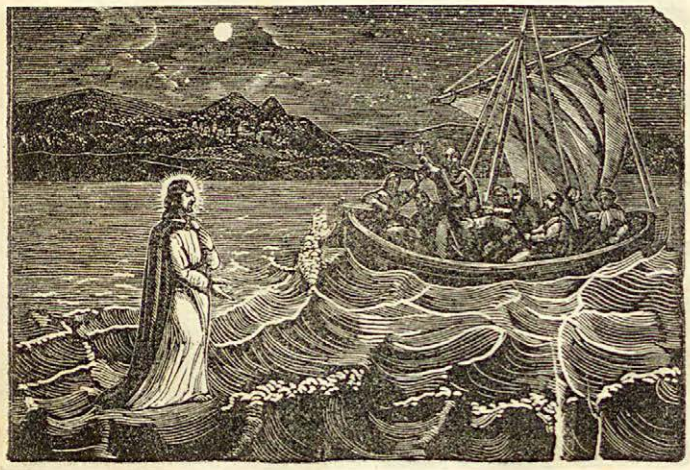

70. Isus više od pet tisuć ljudih
Sa pet kruhovah jest nahranio,
Po móru jest išo, niti mu jest
Tko u ladju stupit zabranio.

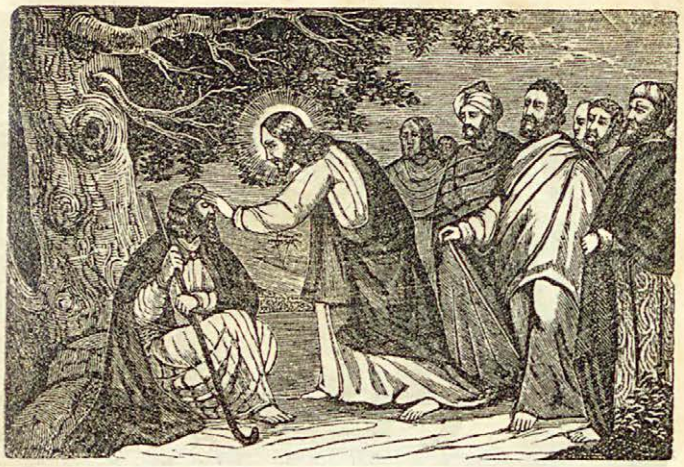

71. Isukèrstu jednoga donesu,
Ki od poroda vidio nije;
Kojem Isus vid jest poklonio,
Dotaknuv oči njegove prije.

72. Lazaru, koji jest četir dana
U cèrnoj zemlji mèrtav ležao,
Isuskèrst jest život povratio,
Kad bi nčkoje rčči rekao.

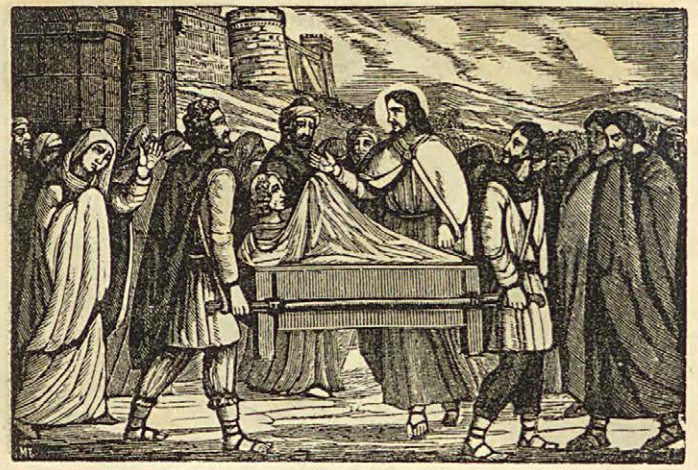

73. Isus u Naimu udove mèrtvo
Děte učiniše oživiti,
Koje su sasvim prěpravni bili
U hladnu grobnicu postaviti.

74. Prěobrazio se jest Isukèrst.
Lice njegovo světlo jest bilo
Kano u pol dana žarko sunce,
Odělo pako kano sněg bělo.

75. Kad je u Jerusalem Isukèrst
Išo, svi su radostno vikali:
„Hvala slava kralju žudinskom.“ I
Prěd njim su cvetje na put bacali.

76. Vino i kruh jest prěobratio
Isukèrst u kèrv i tělo svoje,
I reče apoštolom: „činite
Ovo na uspomenutje moje.“

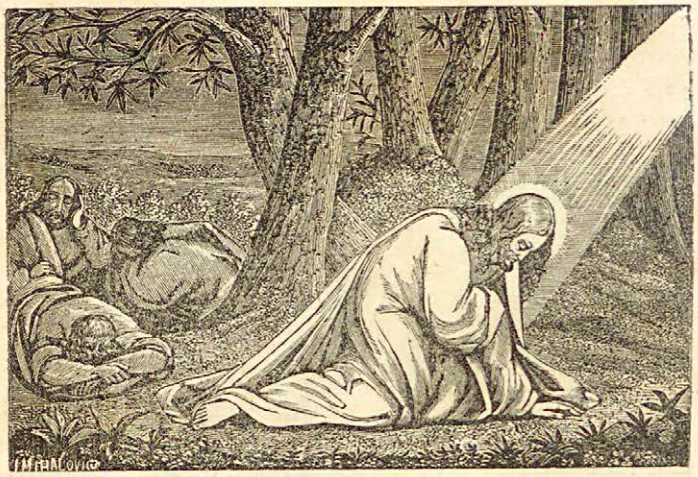

77. Prije muke padne na koljenah
Isus i ovako reče: moja
Volja nek' nebude sveti Otče!
Nego budi sveta volja tvoja.

78. Juda jest poljubio Isusa,
Tako izdade svog učitelja;
Zat' dobi trideset srebèrnjakah
Od Isusovih neprijatelja'.

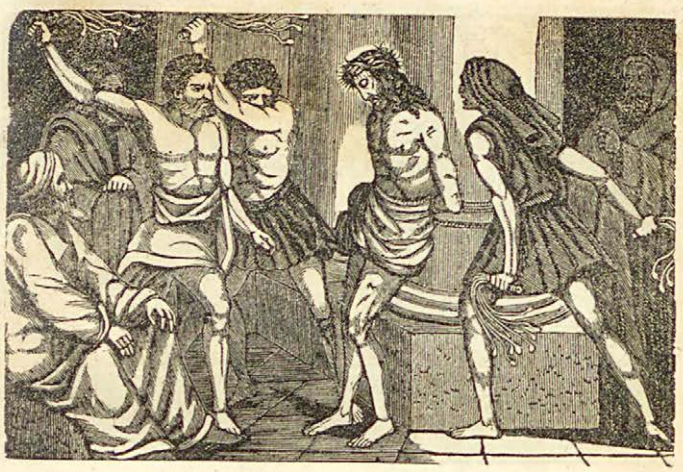

79. Svezanog Isusa bičovaše,
I krunu napraviše tèrnovu,
Koju kèrvoločni razbojnici
Metnu na glavu Isukèrstovu.

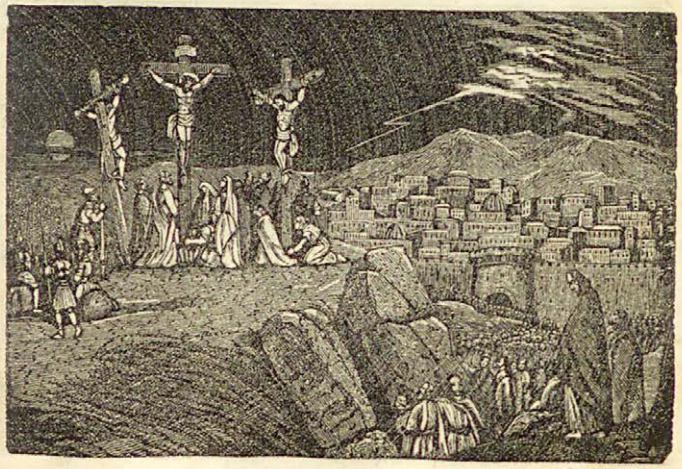

80. Kad je Isukèrst duh izpustio,
Cělu zemlju jest pokrila tmina;
Potres zemlje jest u isto vrěme
I velika bila gèrmljavina.

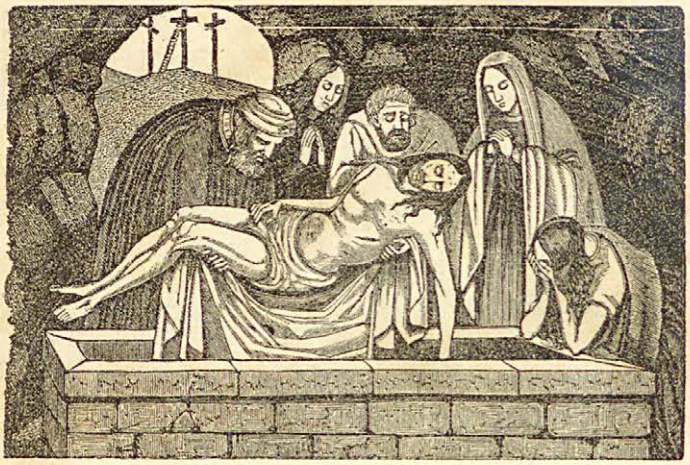

81. Poslě kako dopustjenje dobi
Tělo Isusa s križa skiniti;
Uzme Josip tělo Isusovo
I postavi u grob kameniti.

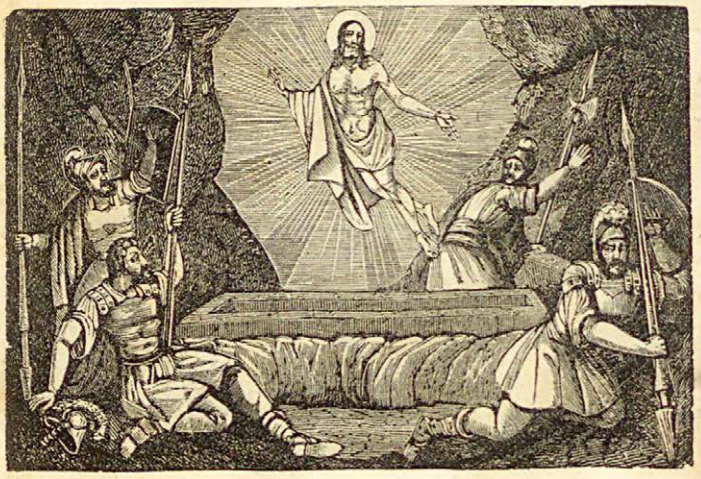

82. Tretji dan od mèrtvih uskèrsnuo
Jest Isus kako prorokovaše;
Na ovo se stražani uplaše,
Koji stražu kod groba čuvaše.

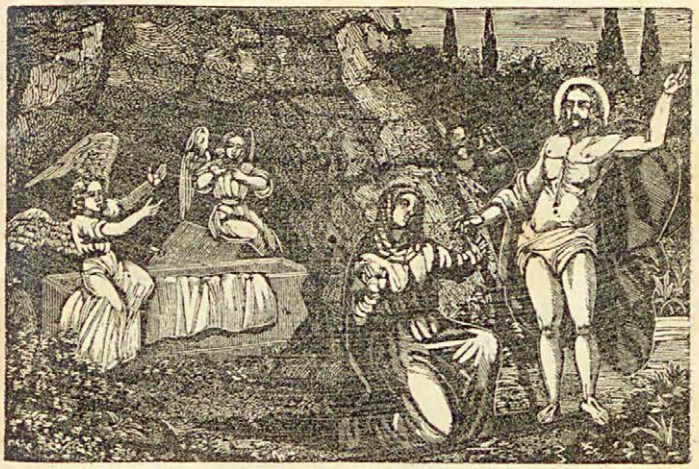

83. Isus se jest ukazao svojoj
Materi kod groba, da pokaže:
Da jest od mèrtvih uskèrsnuo, ter
Da ga više u grobu netraže.

84. Ísus kano gost sědi kod stola
Uzme kruh u svoje svete ruke,
Tad ga blagoslovi i zazlomi;
Tak' Isusa spoznaše bez muke.

85. Četirdeset danah poslě slavnog
Uskèrsnutja našega Isusa:
U prisustvu svojih apoštolah
Isus jest uzašo na nebesa.

86. Što Isuskèrst prije jest obečo
Apoštolom, to jest učinio
Kad im Duha svetoga jest poslo,
I s tim obečanje izpunio.

87. Petar hromom prosjaku jest reko:
U ime Isusa spasitelja
Ustaj, hodaj i věruj u Boga
Isusa našeg odkupitelja.

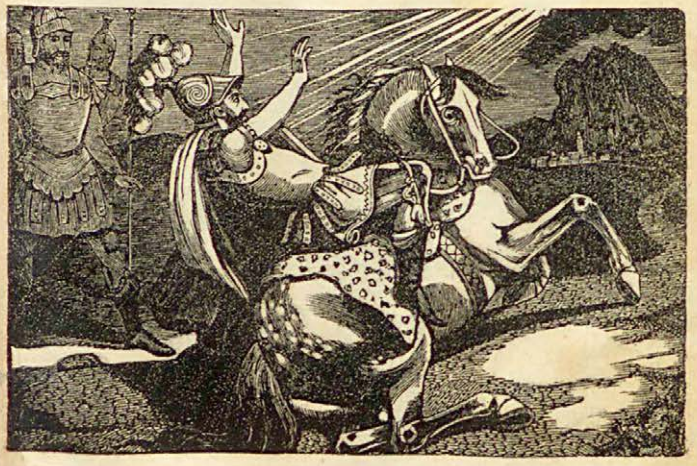

88. Bog Saulu ovako govoraše:
„Saule! Saule! zašto me proganjaš?“
Saul postade sada s veti Pavo.
Je l' se grěšniče! i ti tak měnjaš?

89. Petar na zapověd Iruda u
Duboke tavnice jest postavljen;
Noćom pako angjel jest došao
Po kojim bude Petar izbavljen.

90. Ljuta zmija na otoku Malti
Jest ugrizla Pavla apoštola;
Ov' u vatru baci zmiju, koja
Pavlu naškoditi nije mogla.

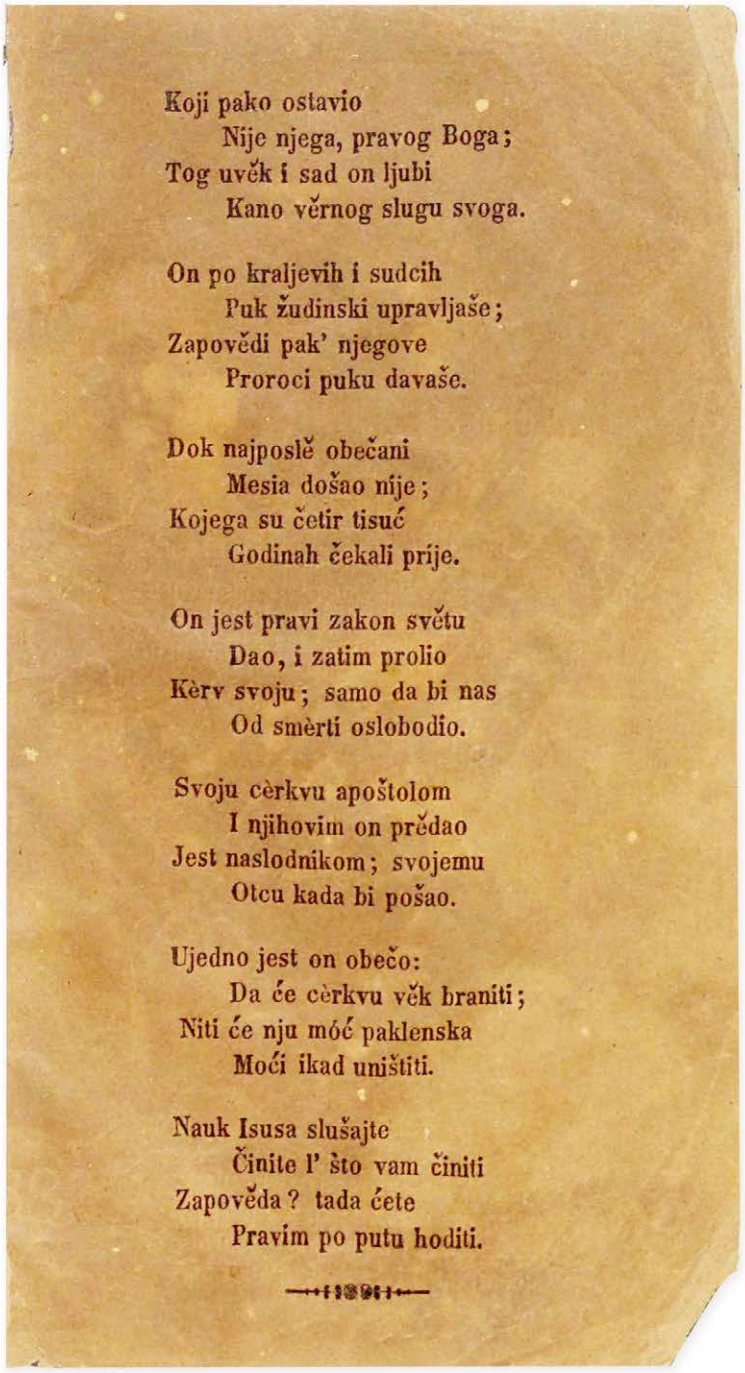

Koji pako ostavio
Nije njega, pravog Boga;
Tog uvěk i sad on ljubi
Kano věrnog slugu svoga.

On po kraljevih i sudcih
Puk žudinski upravljaše;
Zapovědi pak' njegove
Proroci puku davaše.

Dok najposlě obečani
Mesia došao nije;
Kojega su četir tisuć
Godinah čekali prije.

On jest pravi zakon světu
Dao, i zatim prolio
Kèrv svoju; samo da bi nas
Od smèrti oslobodio.

Svoju cèrkvu apoštolom
I njihovim on prědao
Jest naslodnikom; svojemu
Otcu kada bi pošao.

Ujedno jest on obečo:
Da će cèrkvu věk braniti;
Niti će nju móć paklenska
Moći ikad uništiti.

Nauk Isusa slušajte
Činite l' što vam činiti
Zapověda? tada ćete
Pravim po putu hoditi.

Gavran natrag došo nije
Kog je Noe izpustio;
Golub, nenašav prě zemlju,
Natrag se jest povratio.

U PEŠTI 1854.

Tiskom VĚKOSLAVA BUČANSKY tèrguje
u jesenskoj ulici br. 20.

Cěna 6 krajc. srebra

(ista dobije se u slovačkim, německim magjarskim, ruskim i romanskim jeziku za istu cěnu.)

R 1015/3052